

dan voegde
leze woorden
vel. Voor ons
lijk een psy-
ken en symp-
bben met die
so), „paranoi-
in een waan-
wakzinnigen),
uit Scharrens
gevoel het

ppelijke gron-
rijven als het
e gebied van
zijn van een

nvloeden, die
ans, bedoelen
n het denken
welke effec-
n, dat wordt

nten, die ver-
appen, welke
e wetenschap-
isme, fetisch-
dssoortigheden
evenzoovele
k op zichzelf
eggen, dat ze
elen, die lig-
het nog on-
uist daardoor
beklemmends
mensch, die
e allerlei psy-

is nauwstbare
romans voor
n, die „blau-
nen genoemd
n zeer groot
n uit de na-
mensch in vol-
ringwekkende
dan de zoo
enheden hun
dus teekenen
enwicht red-
uit de buiten-
element door
de Wijs ed-
nacht, met al
gevolgen van

ten van nou-
(zenuwpijn),
n samen naar
l, de dwang-
evangen hou-
nbegrip, alle
zen behooren
de inwerking
lan de eerste
normale ziels

l eens wijzen
orphine in de
en veelvuldig
heid der her-
des levens te
d op de veel-
ele abnorma-

inden we in
daarvan wor-
van hysterie
en overprijs-
en volkomen

male mensch
dere of min-
graadverschil
pathologische
de moderne
toem ik boe-
rell's Milliar-
e", „De Be-
elvermelding
ote uitvoerig

blad.
ho-pathologische
citeerd door Dr

heid, maar ook veelal, althans ten aanzien van
gommige dezer boeken, tot onoverwinnelijke me-
dedeeling voeren zou.

„Zielen, waarmee we geen raad weten“, naar
Scharrens zeggen, dat zijn de hoofdfiguren uit al
deze romans.

Herhaaldelijk treden zelfs krankzinnigen als
hoofdfiguren op, b.v. in „Solais“, „De schok van
het doodvonnis“, „Het hoeken van Oliveten“. Hier
wordt toch de normale lezer gesteld voor verschijn-
selen, waarvan hij niets bij zichzelf vindt en te-
midden daarvan verkeert hij, zoolang hij in zulk
een boek leest.

Meest opmerkelijk zijn in dit opzicht m.i. de
vele jeugdgeschiedenissen. Als men ziet, welke in-
vloeden, daarin tot uiting komen (ik laat hier titel-
vermelding liever achterwege) komt men tot de
conclusie, dat het psycho-pathologische zeer beden-
kelijke afmetingen gaat aannemen en met het volste
recht als een ziekteverschijnsel in de moderne
romanliteratuur mag worden aangemerkt.

Dit wat betreft de invloeden. In een volgend
artikel hoop ik te wijzen op dezelfde openbaring
ten aanzien van de gegevens der nieuwere romans.
C. T.

PERS-SCHOUW.

Geen biechten en toch wel een biecht?

Under dit opschrift (maar dan zonder vraagteeken)
zegt „De Maasbode“ iets over de meditalie van ds „Ka-
rel“ Schilder (ach, had ik maar dien mooien naam
Karel), die onlangs hier in „De Reformatie“ opgenomen
werd: „belijdenis“. Het blad schrijft:

Men ziet, ds Schilder moet niets van den biechtstoel
hebben, hij is dan ook niet van plan om een pleit te
houden voor den Roomschen biechtstoel.

Maar één ding moet ds Schilder toch toegeven: „het
grote argument, dat wij tegen de Roomsche biecht
hebben in te brengen, leeft bij ons vaak alleen in the-
orie. In de praktijk komt er weinig van terecht om het
ook te beleven“.

Dat groote Protestantische argument n.l. is, dat niet
de leek aan den priester heeft te belijden, omdat an-
ders de hiërarchische lijn in de gemeente van Chris-
tus aan het recht der geloovigen te kort doet.

De Protestanten zeggen: „niet de leek aan den pries-
ter, doch de geloovige aan den geloovige belijde het
kwad“.

Dat is allemaal heel mooi, erkent ook ds Schilder,
maar wat komt daar in werkelijkheid van terecht.

„Hoe vaak“, vraagt hij, „laten we elkander lezen in
onze zielelepiet? Hoe vaak zijn wij zelf de schuld er
van, dat men ons verkeerd beoordeelt, omdat we nog
nooit een ander lieten blikken in onze ziel met haar
verborgen strijd en moeite?“

Geen protest tegen Rome alleen, maar onze praktijk
daar tegenover, meent ds Schilder.

En deze praktijk zou dan moeten zijn in stede van
de zondenbelijdenis aan den priester, het vertrouwelijk
mededeelen van zijn fouten en zonden aan elkaar.

Geen berouwvolle biecht, maar een ootmoedige be-
lijdenis, een wederkerige uitwisseling van elkaars
schuldgedachten.

Wij vreezen dat in de praktijk van deze schuldbelij-
denis niets terecht komt, zooals ds Schilder trouwens
al dadelijk in den beginne toefat.

Maar toch het zoo volgens hem zoo mooi zijn, als
de christenen zoo oprecht vertrouwelijk met elkaar ver-
keerden, dat zij elkaar in het hart en de ziel deden
kijken.

Geloof ds Schilder nog aan deze naïviteit?

Dan lijkt ons toch de Roomsche biecht op sterker
psychologische gronden gebaseerd, en dat daardoor de
Katholieke praktijk meer het algemeen menschelijke
bespekt dan alle Protestantische argumentaties.

„De Maasbode“ wil dus de kwestie laten uitmaken
door „psychologische“ overwegingen.

Maar het blad loopt zoo heen over ons bezwaar, dat
men dingen, die principieel ons niet te verdedigen
schijnen, omdat ze van verkeerde praemissen uitgaan,
niet moet invoeren, omdat er zoo veel voor zou te zeggen
zijn uit een oogpunt van psychologie.

Want zelfs dat laatste kunnen wij niet toegeven, als
eenmaal de onjuistheid van een „beginnel“ vaststaat voor
ons begrip.

Men kan nooit een ding, dat men verkeerd ziet, toch
gaan doen uit psychologische overwegingen. Het is niet
psychologisch te verdedigen dat men zijn ziel schade
doet.

Wij kunnen daarom ook alleen polemiseren over het
beginnel.

Mocht ons principieel bezwaar tegen de biecht
verrallen zijn, dan willen wij graag praten over die an-
dere kwestie, of psychologisch gezien, de biecht
aan den priester, die namens de kerk de genade van God
aan den leek overdraagt, den menschen profijtelijker is
dan de belijdenis van misdaden van broeder tegenover
broeder (geen biecht).

Maar als de biecht, psychologisch gezien, zoo
sterk te verdedigen valt, waarom klagen dan roomsche
schrijvers, dat er in de praktijk zoo weinig van terecht
komt?

Mocht „De Maasbode“ weer eens iets schrijven aan
ons adres, dan houden we ons voor toezending van een
ex. van het blad aanbevolen.

De bijbel een oostersch boek.

Wat wij verleden week van dr Bouma citeerden, ver-
dient een aanvulling uit de rest van zijn artikel. Deze
week geeft hij een illustratie uit een gebied van onder-
zoek, dat de meeste menschen in Nederland, theologisch
Nederland althans, sterk interesseert. Dr Bouma schrijft:

Een sterk sprekend voorbeeld is hun voorliefde voor
getallen en cijfers. Cijfers zijn voor ons dood. Ze zeg-
gen ons niets. Of het moest dan het ongeluksgetal der-
den zijn.

Maar voor een Oosterling leven de getallen. Hij
hoort in de cijfers muziek. In den Bijbel merkt men
onophoudelijk voorliefde voor bepaalde getallen, die
dan ook telkens weerkeren. Drie, vier, zeven, tien, en
sommige hunner veelvouden.

Zoo hebben Joodsche schrijvers voorliefde voor het
getal duizend, om een groote hoeveelheid aan te dui-
den. De Joodsche Rabbinen hebben geleerd, dat in
het komende rijk der heerlijkheid van den Messias de
vruchtbaarheid op aarde buitengewoon groot zal zijn.
Elke wijnstok zal 10.000 ranken hebben. Aan elke
rank zullen 10.000 trossen druiven hangen. Elke tros
zal 10.000 druiven tellen. En uit elke druif zal 10.000
liter wijn geperst worden.

De wereld zal, naar de latere Rabbinen hebben ge-
leerd, 6000 jaar bestaan. Want in zes dagen heeft God
hemel en aarde geschapen. En duizend jaren zijn bij
den Heere als één dag. Deze 6000 jaar, waarin de
wereldgeschiedenis dus zal afloopen, worden in den
Talmud in drie tijdperken ingedeeld: 2000 jaar zonder
de heil, dus van Adam tot Mozes; 2000 jaar onder de
Wet, dus van Mozes tot den Messias; en 2000 jaar
Messiasische tijd.

Dit is alles zuiver Joodsche speculatie, niets dan
gedetailleerde getallen-symboliek. Waaraan ik her-
innerd word, zoo dikwijls ik boekjes zie over Bijbelsche
geschiedenis, geen Joodsche, maar Christe-
lijke, waarin netjes berekend wordt op de oude, ge-
bruikelijke manier, dat er van de schepping tot de
geboorte van onzen Heere Jezus Christus precies 4000
jaar verlopen zijn. En het laatste jaartal is dan: 4000
na de schepping, geboorte van den beloofden Zalig-
maker. Ik vrees, dat Christelijke schrijvers, vergetend,
dat de Bijbel geen jaartallenboek is, onwetend in de
fuik der Rabbinistische spitsvondige getallen-gooche-
larij geloopt zijn.

Dergelijke scheefgetrokken getallen-symboliek is
uitwas, product van het menschelijk vernuft. Maar ook
in Gods Woord vinden we getallen, zooals reeds boven
gezegd werd, die onophoudelijk wederkeren. Dit feit
reeds van het telkens voorkomen dier getallen, ge-
paard gaande met de wetenschap, dat voor een Ooster-
ling in 't algemeen getallen geestelijke betekenis heb-
ben, waarschuwde den Bijbellezers, om niet voetstoots alle
Bijbelsche cijfers als opgave van lengte- of tijdsmaten
aan te zien.

Een Bijbellezers, die meent, dat het getal 1000 in
Gods Woord beteekent 1000 x 1, en dat 1000 jaren
beteekent 1000 x 365 dagen, vergeet de betekenis, die
het getal ottelijke malen heeft in de Heilige Schrift.

Men leze en denke en wete, dat zoover het West ver-
wijderd is van 't Oosten, zoo ver ook het chiliastisch ge-
knuetsel ligt buiten de sfeer van de Openbaring van Jo-
hannes, buiten haar taal en haar apokalyptiek.

De brochure van Prof. Ridderbos.

Prof. Ridderbos schreef zijn brochure over „Het Ver-
loren Paradijs“.

De ontvangst is zeer gunstig.

Maar daar mogen wij hier niet over spreken, anders
zou de persschouw van andere geschriften ook de re-
censies gaan citeren.

Slechts twee uittalingen wil ik melden. De Gispes
schrijft in de „Scheveningsche Kerk“:

Als een merkwaardigheid vermelden we nog, dat
prof. H. H. Kuyper in „De Heraut“ en Dr Geel-
kerken in de „Overtoonsche Kerkbode“ om strijd
dit professoriaal geschrift roemen. Prof. Kuyper, wel
is waar om de conclusie, waartoe de schrijver komt,
en Dr Geelkerken om de uiteenzetting van de moe-
lijkheden en eenige bijkomstige omstandigheden.

En Amandi zegt in de „Westlandsche Kerkbode“:

Milton heeft op z'n „Paradise lost“ laten volgen
„Paradise regained“.

Dr Ridderbos, als ook dat in geding mocht komen,
lijkt ons de man, om ook op zijn „Verloren Paradijs“
het licht te doen zien.

Waar is het woud?

Over de plaats waar Voxesylvis woont, schrijver van
een brochure inzake de kwestie Geelkerken, schrijft
prof. Bouwman in „De Bazuin“:

Weer verscheen een boekje naar aanleiding van
de kwestie Geelkerken. Voxesylvis gevoelde behoefte
om zich uit te spreken. Hij koos daarvoor een pseu-
doniem voxesylvis, welk woord overgezet in het Ne-
derlandsch beteekent: „Een stem uit de wouden“. Misschien hebben wij in dezen schrijver te zien een
theologisch doctor, die zich nog al beweegt op het
gebied der Oostersche letteren, en die in de Friessche
woudstreek woont.

Aangezien ik geloof, dat in tijden van processen
anonymiteit niet veel voor zich heeft, doch ongeveer
alles tegen zich, zie ik er niet tegen op, te verbreiden wat
prof. Bouwman schreef.

De taak der Synode.

Prof. Kuyper zegt in „De Heraut“:

Over de wijze, waarop de Synode haar taak zal
te vervullen hebben, worden in onze kerkelijke pers
reeds allerlei stemmen vernomen. De een wil, dat de
Generale Synode niets zal doen en de geheele zaak
weer terug zal zenden naar de Classis Amsterdam.
Een ander, dat de Synode een dogmatische uitspraak
zal doen over het Paradijsverhaal of over de juiste
methode van de Schriftverklaring. Een derde, dat
de Synode geen beslissing zal nemen, maar alleen
een advies zal geven aan de Classis Amsterdam,
hoe zij verder te handelen heeft. Al keuren we het
zeker niet af, dat zulke adviezen gegeven worden, toch
meenen we ons zelf daarvan te moeten onthouden.
De Generale Synode zal te beraadslagen en te be-
slissen hebben, hoe ze in deze zaak heeft te han-
delen. En aan haar wijsheid kan dit worden over-
gelaten.

Wat alleen wel noodig is, is dat er veel gebed
opga tot God den Heere, opdat Hij de mannen, die
hier onze Kerken vertegenwoordigen en in haar naam
beslissen zullen, met Zijnen Heiligen Geest nabij moge
zijn. Toen ik in Zuid-Afrika was, trof het me, dat
in elke Kerk een bidstond werd gehouden voor

de Synode, die saamkomen zou. Er zou reden wezen
om te vragen, of althans ditmaal deze goede gewoonte
onzer Zuid-Afrikaansche broeders hier geen navol-
ging moge vinden. Een bepaalde uitnodiging van
de Classis 's-Gravenhage, die met het uitschrijven
van een bidstond belast is, zou hiervoor niet eens
noodig zijn. Elke Kerk kan hiertoe zelfstandig be-
sluiten. En in die geheiligde gebedsstemming saam-
komende, zal onze Generale Synode te meer allen
menschelijken hartstocht kunnen verre houden en
alleen beziel worden door de gedachte, wat het
meest tot stichting onzer Kerken, tot het vasthouden
aan Gods Woord en tot de eere Gods strekken kan.
Er zijn reeds kerken, die tot een bidstond besloten.

Van ossen.

In de „Nieuwe Hoogeteense Courant“ schreef „Jan“
onlangs een brief, waarin deze passage voorkwam:

Amice,

Men praat tegenwoordig veel over een nieuwe
bijbelvertaling. En ik geloof ook wel, dat er in de
twintigste eeuw winst gedaan moet worden met wat
God ons sinds het begin van de zeventiende geleerd
heeft. Men moet echter daarmee toch niet veel voor-
zichtigheid te werk gaan, want het komt er nog
al op aan. Verleden week las ik een stukje uit de
nieuwe vertaling, welke tegenwoordig uitgegeven
wordt, en wel uit de psalmen. En ik kan 't heusch
niet helpen, een oogenblik schoot ik in den lach.
In de vertaling van den negen en twintigsten psalm
spreekt de vertaler van het jong van een oeros.
Er wordt niet bijgezegd, of de overzetter de oeros
beschouwt als de moeder of als de vader van het
jonge heest, maar het lijkt me in beide gevallen
al even onmogelijk. Ik veronderstel, dat alle ossen
wel zonder nazaten leven en sterven zullen. Ook
lijkt het me toe, dat er op de bedoelde plaats sprake
is van in 't wilde levende dieren. En het komt mij
voor, dat een os toch een heest is, dat op een be-
paalde, voor hem niet bijzonder aangename manier
met de cultuur in aanraking kwam. Zou 't aanbe-
veling verdienen, dat aan eventuele bijbelvertalers
een commissie van practische deskundigen wordt toe-
gevoegd?

Daarna schreef „Jan“ aan het slot:

En zulk een zaak mag toch wel van alle kanten
goed bekeken worden. Want de vertaling moet ons
toch zoo dicht mogelijk brengen bij het oorspronkelijke
en dus bij de Goddelijke bedoeling. Op die bedoeling
komt het immers aan.

Het verzet bleef niet uit.

Een inzender schreef:

„De oeros was een in 't wild levend rund, dat
als stamvader van de Nederlandsche runderstam mag
aangemerkt worden. In de eerste eeuwen van onze
jaartelling was dit heest verspreid over geheel Middel-
Europa. Het is uitgestorven pl.m. 16e eeuw. Het
Nederlandsch woord oeros is waarschijnlijk van een
Duitsch woord afgeleid (oud hoogduitsch örökso, nieuw
hoogduitsch aurochs). Bij Caesar wordt dit heest
aangeduid als urus.“

Hieruit blijkt, dat werkelijk de vertaling geen fon-
tieve behoeft te zijn. Dit ter verduidelijking van het
woord. Het is mij niet bekend of die beesten in
Palestina bekend waren, maar daarover wil ik niet
schrijven.

En Prof. Noordzij (want diens vertaling in de Korte
Verklaring der H. S., Psalmen, uitgave Kok, Kampen,
werd bedoeld) merkte op:

Op het stukje van den mij geheel onbekenden „Jan“
in het nummer van 5 dezer, waarin hij zich vroolijk
maakt over een door mij gegeven vertaling van Ps.
29: 6, heb ik slechts dit te zeggen, dat „oeros“ niets
te maken heeft met „os“, evenmin als „bijbel“ iets te
maken heeft met „bel“ en de Grieksche vorm van zijn
eigen naam „Janos“ gelezen mag worden als „Jan-os“.
Onze „Jan“ heeft gelachen om zijn eigen onkunde.

Terwijl terzelfder tijd een medewerker aan „De Ba-
zuin“ schreef:

„Jan lacht; en ik moet eerlijk bekennen, dat hij
„in het stuk des osses“ meer weet dan ik. Maar
ik lach toch nog eveneens niet mee. Want ik zou
zoo zeggen, dat in elk geval dit os-geval niet pleit
tegen de nieuwe vertaling, omdat ze slechts de staten-
vertaling getrouw blijft, die ook andere ossen schijnt
te kennen, dan Jan Hogeveense. Lees maar Deut.
15: 19; Leut. 33: 17; Richt. 6: 25. In de editie van
Kuyper, Davinc en Rutgers is hier weliswaar overal
het woord vervangen door „rund“, en dit schijnt
geschied te zijn onder invloed van de kennis der
zelds (agriculturele) phenomena, die in de „Nieuwe
Hoogeteense Cri.“ den lezers aanstonds doorzichtig
zijn. Maar onze statenvertalers, die toch ook wel
even agriculturele barbaarschheden kenden, als hier
worden aangeduid, spraken toch van „ossen“. Want
het woord „os“ heeft, al is het misschien onder
pressie van andere talen voor sommigen niet eens
bewust, een wijdere betekenis dan de „N. H. C.“
hier volgens de opvatting van hie et nunc aan-
neemt. Ik ken ook streken, waar men een varken
een varken noemt en een schaap een schaap, maar
een koe een heest. Toch zou ik niet graag naar dit
sprakegebruik een bijbelvertaling beoordeelen. Men
moet het woord „os“ in zijn algemeenen zin bezien
en bedenken, dat de samenstelling met „oor“ vanzelf
alle agriculturele operaties en diergelijke schande-
lijkheden op den achtergrond dringt. En als ik Van
Dale's Woordenboek lees, dan lach ik heelemaal niet
meer. Want dan lees ik onder: „os“, dat het woord
ook voorkomt voor wilde ossen, die nog nooit een
Hollandschen veefokker geroken hebben; en onder:
„oeros“, dat dit een oorspronkelijk wild rund is,
zeer groot van stuk en sterk van leden, dat oudtijds
in de wouden van Noord- en Midden Europa leefde,
doch in 't wild geheel is uitgestorven. Deze uitspraak
was evenwel nog niet geschied ten dage des dichters
van Ps. 29. Zoodat de nieuwe bijbelvertaling nog
niet behoeft te worden verworpen op grond van
Drentsche natuurverwondingen en natuurverwondingen.

Men ziet, dat de bestrijders van Jan het onderling ook weer niet eens zijn.

Intussen pleit Jan clementie. Hij zegt o.m.:

Ik geloof wel, dat de vertaler bij den oeros niet gedacht heeft aan een os, zooals wij die hier kennen. Ik weet ook wel, dat het woord oeros wel in onze woordenboeken voorkomt. Maar ik hou vol, dat als men op de klank af uit 't Duitsch of uit 't Latijn of uit 't Grieksch (oryx) maar een Hollandsch woord maakt, men daarmee toch voorzichtig moet wezen. De menschen zien in een oeros een zeker soort van os. De menschen? Een van professors voorgangers aan de Utrechtsche Universiteit, de hoogleeraar Valoton, spreekt in dezelfde psalm, waarover 't gaat, niet van een oeros, maar van een woudos. Bedoelt die dus een soort van os of niet? En onze Statenvertalers hebben 't hier over een eenhoorn, maar op andere plaatsen, b.v. Deut. 14:5, spreken ze van een wilde os. Het lijkt me toch een beetje zonderling. Daarom zou ik al die oerossen, wilde ossen of woud-ossen uit onze bijbelvertaling verbannen willen en ik zou liever zeggen: wild rund of iets dergelijks. Een os komt nou eenmaal niet in 't wild voor. En wil de geachte vertaler konsekvent wezen, dan zou hij niet oeros, maar oerus moeten schrijven. Men schrijft ook bij ons nooit Janos, maar wel Janus. De grappige vergelijking gaat dus niet helemaal op, professor!

Het zou Jan toch niet gemakkelijk vallen, den „os“ weg te werken uit de literatuur.

Het woord heeft nu eenmaal zijn betekenis in algemeen zinn.

En het is jammer ook het weg te werken.

Boter moet nooit wijken voor Margarine.

Ook niet voor Lotos.

Lotus, zegge nu Jan-os.

K. S.

BOEKBESPREKING.

J. J. Knap, „Kuischheid“
Kampen. — J. H. Kok, 1925.

Een boek van ds Knap is onmiddellijk te herkennen. Zijn rustige stijl, zijn (met uitzondering van enkele germanismen, als: billijke prijs, nog wel van pornografie) knappe woordkeuze (waarover ik me altijd verbaas, vooral als ik denk aan zijn doofheid — de schrijver zelf maakt van dat gebrek geen geheim en ik geloof daarom niet onkiesch te zijn, als ik er aan herinner —), zijn bijzondere uitbeeldingsgave, die nergens zich oplegt, maar altijd hem dient en zijn gezonde christelijke overtuiging, die niet aandikt, maar altijd evenwichtig is, en, zooals een ouderling eens zei van een preek, die hem aanstond, het zout voegt bij het ei — deze en meer andere zijn wel zijn meest in het oog loopende deugden; men vergeve mij de ondeugdelijke beelddraak. Daarom is ook dit boekje van te voren reeds met vreugde te begroeten; want zoo iets, dan vereischt toch wel dit onderwerp een samenwerking van alle genoemde hoedanigheden. Wie het boek inleest, heeft dan ook er allen lof voor.

Niet dat in het algemeen geen bezwaren zouden zijn in te brengen. Men ontvangt geen volledige behandeling van wat hier ter sprake kan worden gebracht; zelfs geen overzichtelijke. Belangrijke onderwerpen komen soms niet ter sprake; en van de homosexualiteit wordt zeer

weinig, of niets, gezegd; hoewel toegeef, dat in den opzet van het geschrift daarvoor moeilijk plaats te maken was. Zoo ware meer te noemen: niet steeds wordt aangetoond, wat de kern is in de zonde van bepaalde onkuische handelingen; ook wordt over praktische aangelegenheden, die zich voordoen in gewetensgevallen weinig gezegd. Met name denk ik aan het moeilijke vraagstuk van sexueelen omgang die eerlijk wil zijn en toch los staat van de doelstelling van den kinderzegen. Maar we denken er niet aan, den auteur daarvan een verwijt te maken: hij bedoelde geen volledig boek, maar een tot het geweten zich richtend getuigenis voor jongeren en ouderen. Daarin lijkt het betog volkomen geslaagd. Eerst de algemeene beginselen; daarna de praktische bijzonderheden. Van Freud, Stekel, etc. moet de schrijver niets hebben. Een enkelen keer zou men het denken. Tot mijn spijt n.l. volgt de schrijver nog de oude gewoonte, ps. 91 (de pestilentie, die in de donkerheid wandelt) hier te beschouwen als sexueele pestilentie. Welnu... de bijbel zegt, dat men daarvoor niet vreezen moet. Zoo zou men Freudiaansche en Stekeliaansche ketters uit Knap kunnen halen, troostgronden voor onanisten. Maar ds K. is toch beter exegeet?

K. S.

Zondagschooluitgaven.

Nijkerk. — G. F. Callenbach, 1925.

Ook dit jaar biedt de uitgever Callenbach weer een rijke verscheidenheid aan.

Het schijnt zijn eenzucht te zijn elk jaar zijn vorige prestaties te overtreffen, wat hem dit jaar zeker gelukt is.

Mede door zijn zorgen zijn we in de kinderlectuur met raasche schreden vooruitgegaan.

De achterstand bij „neutrale“ kinderboeken is werkelijk niet zoo groot meer.

Callenbach haalt dien wel in.

Deze boeken zijn niet alleen geschikt voor het Kerstfeest, maar kunnen het geheele jaar door, als belooning b.v., worden uitgedeeld.

„Het Schouwvenster.“ Kerstnummer.
Baarn. — Uitg. Mij. Bosch.

Bijzonder goed verzorgd. Ons compliment.

„Kerstplaat.“

Rotterdam. — J. M. Bredee's Uitg.-Mij.

Niet onverdienstelijk.

Scheurkalenders 1926.

„Maranatha.“

Kampen. — J. H. Kok.

„Uit de Fonteynen des Heils.“

Amsterdam. — W. Kirchner.

„Filippus.“

Gereformeerde Traktaatgenootschap.

Alle drie goede bekenden.

Zo bewaarden hun eigen karakter en gaven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

Of het moest zijn om de achterzijde der blaadjes. Wij stellen ons voor D.V. het volgende jaar daarover eens te schrijven, want wij gelooven, dat hier bij alle drie veel te verbeteren valt.

Maar misschien neemt men onze reden tot kritiek wel weg.

Het eene schild is ongetwijfeld mooier dan het andere.

maar over geen van drie kunnen wij bijzonder roepen, noch ook bijzonder klagen.

En de premies, ja, die zijn zoo laag in prijs, dat we daarop haast zouden willen toepassen: een gegeven paard mag men niet in den bek kijken.

Alle drie zonder voorbehoud aanbevolen!

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweemaal te:

Zwartsluis: W. L. Korffer te Barneveld en B. Steen te Zonkamp.

Beroepen te:

Amersfoort: F. A. den Boef te Kruijningen.
Kollumerpomp: cand. H. v. d. Brink te Hoogersmilde.
Onderdendam: cand. M. Janssens te Assen.
Wons: cand. H. Oosterhoff te Groningen.

Aangenomen naar:

Hilgersberg-Terbrugge: L. J. Allaart te Rozenburg.

Bedankt voor:

Edam: Herm. Knoop te Kooten.

Intrede te:

Alleeveer bij Hoogeveen: cand. C. Stam. Tekst 2 Cor. 4:5-7.
Zweeloo: cand. G. Ubbink. Tekst 1 Cor. 9:16.

Emeritaat. Met 1 Jan. n.s. gaat het emeritaat in van: Ds E. C. B. van Herwerden, predikant der Geref. Kerk van Rhoon.

— Ds J. A. de Vries, predikant der Geref. Kerk van Zaandam, is door de classis Haarlem eervol emeritaat verleend.

Candidaat tot den H. Dienst. De classis Leiden der Geref. Kerken heeft praep. geëxamineerd en toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords en der Sacramenten den heer M. van Wijk, Heerengracht 18a te Leiden.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Harderwijk: P. J. de Bruin te Veenendaal.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Nieuw-Beerland: M. Hofman te Krabbendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Blokzijl: cand. R. B. Evenhuis te Winschoten.
Haarlem (vac. P. E. Barbos): L. J. van Leeuwen te Hilversum.
Haarlem (vac. Dr. S. F. H. J. Berkelbach v. d. Sprekel): W. A. Hoek te Amsterdam.
Oosterwolde (toez.): J. Kraay te Staphorst.

Aangenomen naar:

Aankerkte: cand. J. W. Noteboom te Rhoon.
Haskerhorne o.a.: cand. H. Dekker te Middelburg.
Steggerda (toez.): J. Jebbink te Lutter.

Bedankt voor:

Bergambacht: G. Aers te Nieuw-Lekkerland.
De Cockslorp: cand. H. Dekker te Middelburg.
Oud-Vossemeer: W. L. Mulder te Enter.
Polstbroek en Vlist: W. L. Mulder te Enter.

Afscheid van:

Umsiden: T. J. v. Oostrom-Soede. Tekst 2 Thess. 2:15-17.

Intrede te:

Hoogersmilde: cand. A. A. Wildschut. Tekst Ps. 43:3a.
H.-I. Ambacht: B. N. J. Roskott. Tekst Rom. 11:32 en 33.

„De Reformatie“ is door zijn grote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIE. Onze Geref. kringen gelieven daarmee te rekenen.

N.V. „REFORM“
Dir. E. BOERMA
Gringoes Amsterdam
Heerestraat 58 Robin 70
Dames en Heeren-
kledermakerij
Coupons door het ge-
beelde land te onthouden

Hebt U al kennis gemaakt met **Woord en Geest** het nieuwe Geref. Weekblad?

Witknippen en opzenden in open enveloppe met 2 cts. gefrankeerd aan de Uitgevers Bosch & Keuning te Baarn.

Onderget. wenscht:

abt. op Woord en Geest vanaf 1 Oct. à f 2.50 per halfjaar gratis proefno.

Naam:

Adres:

Als deel I van den 29en jaargang der „Christelijke Bibliotheek“ verscheen:

KERSTBOEK 1925

Geïllustreerd prachtwerk met letterkundige bijdragen van vele bekende Nederl. auteurs. Prijs ingenaaid f 3.—, gebonden f 4.—.

Wie nog geen lid is der Bibliotheek, geve zich nu op. Het premie-aanbod voor dezen jaargang is ongeëvenaard. Voor ieder aangebracht nieuw lid mag men een present-exemplaar kiezen uit een serie

fonkelnieuwe prachtwerken

en bovendien ontvangt hij of zij, die vóór 1 Mei 1926 de meeste nieuwe leden aanbrengt

een keurig afgewerkte eiken Boekenkast.

Men vragte nu dadelijk den catalogus der Chr. Bibliotheek, die alle gewenschte inlichtingen geeft.

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij den Uitgever G. F. CALLENBACH TE NIJKERK.

GEEN ADVERTENTIE

in „DE REFORMATIE“ blijft zonder resultaat, omdat zij door DUIZENDEN wordt gelezen!!

GROEN

ELOUT

MACKAY

KUYPER

LOHMAN

DE VISSER

Van bovenstaande pleitbezorgers van het Christelijk Onderwijs lieten wij GROOTE PORTRETTEEN vervaardigen in koper-diepdruk. De prijs van dit zestal portretten in lijst (buitenmaat 37 x 46 c.m.), verpakt in kist, bedraagt f 30 — inclusief emballage. — Bestellingen kunnen onmiddellijk worden uitgevoerd.

GOES.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

Bij de Uitgevers van dit blad is verkrijgbaar:

KAART VAN DE Geref. KERKEN IN NEDERLAND.

met alphabetische naamlijst.

De Classen-indeling is op de kaart aangegeven. Formaat 60 x 70 c.m. Prijs 35 cents.

Franco toezending na ontvangst van het bedrag.

Parochie-indeeling of Kerkplitsing

Een woord over den toestand en de toekomst der Kerk in de groote steden.

DOON

Ds C. LINDEBOOM

Pred. bij de Geref. Kerk te Amsterdam.

Prijs f 0.35.

Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

Uitgave van

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

J. C. WIRTZ Cz.

BEKNOPT OVERZICHT DER KERKGESCHIEDENIS.

VIERDE vermoederde druk.

Prijs 40 cts.

Zaak-Geelkerken

Bij ons is verschenen een belangrijke brochure van den man die hoofdpersoon in deze kwestie is:

Het Oordeel zuiver!

Mijn bezwaren tegen de preek over Zondag 3: — eenige pleitredenen der Geelkerken-groep, — en iets over de malcontentie in Amsterdam-Zuid, — aan Gereformeerde Nederland voorgehouden door

H. MARINUS.

Te midden van al het officiële geschrijf, de geleerde en wetenschappelijke betoogen, is thans het woord aan den man uit het volk, den vrijmoedigen Calvinist van Frieschen stam, die de zaak-Geelkerken heeft „aangesneden“.

Het EERSTE GEDEELTE behandelt o.a.: De klacht ingediend — Het bezoek der Wijkouderlingen — De behandeling door den Kerkeraad — Naar de Classis. Het TWEEDE GEDEELTE: Verweer — Verwijt — Vermaan. Het is de moeite waard naar broeder Marinus te luisteren. Hij is zakelijk, maar verdedigt scherp zijn heeding. Groot form. 32 pag. f 0.45.

Zend ons postwissel, of postzegels in een brief, of stort op Giro No. 31769. (Ook bij vele Boekhandlaren te bekomen.)

J. W. BOELJENGA ZONEN-SNEEK

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!! DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid tot het maken van reclame onder koopkrachtig publiek.

Vraag nog heden voorwaarden bij abonneest

Hebt Gij al kennis - gemaakt met -

DE MAATSCHAPPIJ

Christel. Sociaal-Economisch Weekblad, onder redactie van onze meest bekende mannen en vrouwen

?

Zoo niet, vraag dan nog heden proefnummers aan de DRUKKERIJ ORANJE NASSAU BAARN

Dit belangrijke, goed geïllustreerde tijdschrift, zoo goed als zonder uitzondering gunstig beoordeeld en door de Christelijke Pers hartelijk aanbevolen, kost slechts f 2.50 per halfjaar en valt daarom onder het bereik van ieder, die op Sociaal-Economisch gebied voortlichting van Christelijke Voormannen wenscht.

Ondergeteekende

te

adres

abonneert zich op wenscht proefnummers v.

De Maatschappij

In open enveloppe gefrankeerd met 2 cts. postzegel te zenden aan de Drukkerij Oranje Nassau te Baarn.

Medewerker
C. Broek
Ds J. G.
dam; Ds
's-Graven

Prof. Dr.

INHOUD: Het een verbeterd trust van Maat Het rationalist Een Chr. Schetsen: Apocrief XVI. — Literatuurment in de Evangelisatie: — Kerkenieuw

II

Men behoeft ten om voo. juiste typeeri Zij dringt.

Het jaar 1 denis bekend

In dit par liansche me tige lijnen v

kleurenmenge scheidt, vond dennen oorlog

het eerst de beproefd had

16 October Zeven verd

tich verplicht valsoorlog en am zulk een

Den Isten taten geteeke

ten niet na d

hijzonder reli

En al kri die de Kers

carnot Local engelen in

Locarno niet de' voor on

dreunden en het nieuwe

danktoon, ge sige weder

koningen tigheid.

schers en aarde. (Spi

Want Loc Wat daar

van een oog Men had l

broed.

Maar de s en practici h

Geen vred Wat Bourg

alleen van e werd niet v

Maar wat had gewild,

Op het o kanten gevie

Hij is favi Zoodra er

zal hij wel he Doch als

zijn niet naa de algemeen

De Engels dat Chamber

Hij heeft a an den ripen.

Hij zag h Zijn oogen

Reeds in c ten wij op, de tot is ge